

62

ARVAMUSED JA ETTEPANED KÜLALISEADUSE EELNÕU KOHTA

7.01.92. seisuga

Preambula Laskurkorpuse veteranid (1): ... jõesse astunud põhiseaduse alusel...

I PEATÜKK

§ 1 T.Käbin (57): lisada sõna " demokraatlik ", seega: Eesti on iseseisev ja sõltumatu demokraatlik vabariik,...

§ 2 T.Käbin (57): uus sõnastus: Eesti Vabariigi maa-ala, territoriaalveed ja õhuruum on lahutamatu ja jagamatu tervik.

Eesti Vabariik on riiklikult korralduselt ühtne riik, mille territooriumi haldusjaotuse määrab seadus.

§ 3 V.Mihhailov (35): parem sõnastus oleks: Eesti riiki valitsetakse põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. § 3 lg.3 kuidas saab suurem olla väiksema osa!

T.Käbin (57): § 3 uus sõnastus: Eestis teostatakse riigivõimu ainult põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa.

Eesti Vabariigi seadused avaldatakse ettenähtud korras. Täimiseks saavad olla kohustuslikud üksnes avaldatud seadused.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikugrupp (58): lg.1 jätta ära sõnad "sellega kooskõlas olevate".

lg.2 välja jätta.

§ 4 H.Kikas (4): EV kodanikuks saadakse sündimisel, kui üks vanematest on EV kodanik ja koduseks keeleks (emakeeleks) on eesti keel, ...

E.R.(40): võiks sõnastada täpsemalt: Eesti kodakondsus saadakse sündimisega, kui üks vanemaist on Eesti kodanik või hilisema seadusliku toiminguga.

T.Käbin (57): § 4 koht on II ptk.-s ja sealgi ilma lg.2-ta ning veelgi enam muudetud kujul.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikugrupp (58): lg.2 algusesse lisada: Eesti Vabariigi...

§ 5 V.Mihhailov (35): Kuidas ja kes määrab kindlaks inimese rahvuse!

A.Blut (38): lisada : ... ja automaatselt saada Eesti Vabariigi kodanikuks.

E.R.(40): § tuleb kindlasti välja jätta. Ei tohi eelistada üht rahvast teisele. Riigi seisukohalt on tähtis ainult kodakondsus.

T.Käbin (57), ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): § välja jätta.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): asendada: Eesti on iga eestlase kodumaa.

§ 6 T.Käbin (57): Loodusvarad ja -ressurssid on Eesti rahvuslik rikkus. * Kui tõesti tahetakse midagi taolist öelda, tuleb seda teha korrektselt.

§ 7 ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): sõnastada järgmises redaktsioonis: Eesti Vabariigi riigikeeleks on eesti keel; teiste rahvaste esindajate kompaktsel elamisel kohtades - eesti ja vene keel.

II PEATÜKK

§ 11 V.Mihhailov (35): Üldtunnustatud norme ei ole olemas.

§ 12 lg. 3 A.A. (9): ... ei tohi kedagi kinni pidada üle seitsmekümne kahe tunni...

§ 12-16 Laskurkorpuse veteranid (1): Kas neid sätteid on vaja, võiksid olla kohtuvõimu juures.

§ 18 Tiit Sepp (usuasjade talitus) (13): Sõnastada lg. 2 teine lause: Kuulumine kogudustesse ja kirikutesse on vaba.

§ 19 U.Rohtvee (16): Tsensuuri Eestis ei ole.

Pärnu majaelanikud (2): Õigus saada vastust oma avaldustele ja järelepärimisele kõigi omavalitsuslike organite poolt tähtaegadel, millised on ette antud valitsuse määrustes.

K. Mäe (8): Kommunistliku, fasistliku ja muu analoogilise propaganda on keelatud.

E.R.(40): viimases lg. välja sõna " riiklik"

§ 25 K. Mäe (8): Seadus kaitseb kõiki perekonna liikmeid.

U.Rohtvee (16): Seadus kaitseb vanemaid ja lapsi.

V.Mihhailov (35): Vanemad ei ole võrdõiguslikud, kui seadus kaitseb ainult emasid.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): täiendada: Ühiskond on huvitatud laste kasvatamisest ja neile hariduse andmisest.

§ 25 ja 35 Laskurkorpuse veteranid (1): Kes kaitseb pensionäre ja vanureid? Kas ei annaks neid paragrahve kokku panna?

§ 26 lg. 3. A.A. (9), ÜRRE (60): Lisada lõppu: ... kohustusega õppida eesti keelt.

§ 26 Eestimaa Rahvaste Ühendus (56): lg.3-le lisada: Igaühel on õigus saada eestikeelset õpetust. Rahvusvähemustele avatud koolides on õppekeeleks nende rahvuskeel. Vajaduse korral on rahvusvähemustel õigus saada emakeelne algharidus ka üldhariduslikes koolides.

§ 28 Eestimaa Rahvaste Ühendus (56): lg.1-le lisada: Igaühel on õigus säilitada või vajaduse korral ennistada oma rahvuslik kuuluvus.

lg.2 uueks redaktsiooniks pakume: Rahvusvähemustel on õigus rahvuslikule kultuuritegevusele, kultuuriomavalitsusele ja kultuuriautonomiale. Selle korra ja tingimused sätestab seadus.

§ 29 ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): § välja jätta.

§ 32 H.Lindmäe (46): lisada: Töö on iga töövõimelise kodaniku kohus ja au.

§ 33 A.Leps, PM 28. 12. 1991: Omand on puutumatu ja seaduse kaitse all. (Järgnevad võimalikud piirangud).

U.Rohtvee (16): Omaniku nõusolekuta võib omandit võõrandada ainult õiglase hüvituse eest seaduses sätestatud korras.

E.R.(40): omandiõigus on tagatud seadusega.

L.Üispuu (55): § 33 uus sõnastus, pikk 2 masinakirja lehte.

§ 35 V.Mihhailov (35): paremini oleks: Perekond on kohustatud hoolitsema oma abivajajate liikmete eest.

ÜRRE (60): lg.1 sõnastus vajaks korrikeerimist.

§ 36 V.Mihhailov (35): Ka seaduspärase tegevusega tekitatud kahju tuleb hüvitada.

68

ON "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): lg.2 viia § 6 lõppu.

§ 37 H.Kikas (4): Jätta välja lõik: Omalgatuslik vastupanu ... (Me ei tohi soodustada EV vaenlasi ja vägivalda riigikorra vastu).

H.Metsvahi (50): § välja jätta.

§ 38 A. A. (9), E.Jaaksoni (66): Sõnastada lg. 1: Ohtki Eesti Vabariigi kodanikku ...

E.R.(40): lg.1: Ohtegi kodanikku ei tohi Eestist välja saata ilma seadusliku aluseta.

H.Metsvahi (50): § 38 lg.1 välja jätta.

§ 40 E.Jaaksoni (66): sõnastada järgmiselt: Eesti riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes töötavad ametiisikud peavad omama Eesti kodakondsust.

§ 44 L.Üispuu (55): kes, kui kauaks ja mille puhul kuulutab välja erakorralise seisukorra.

II peatükk H. Linnuse (5): Ei saa nõustuda põhiõiguste piirangutega, mis tulenevad hilisematest seadustest. Miks on välja jäänud 1938.a. põhiseaduses sätestatud "majanduse korraldamine õigluse põhimõttel" ja "Üldise jõukuse arendamine ja selle kaudu inimväärse ülalpidamise kindlustamine"?

L.Üispuu (55): II ptk. täiendada §-ga erastamisõigusest.

T.Käbin (57): II ptk. algusesse tuua § 4 ja sõnastada see järgmiselt: Eesti kodanikuks saamise, samuti Eesti kodakondsuse kaotamise tingimused ja korra määrab kodakondsuse seadus.

Edasine on literatuurne, mitte juriidiline tekst, mis tuleb algusest lõpuni läbi arutada, sest sellisel kujul ta põhiseadusesse ei kõlba.

III PEATÜKK

§ 47 U.Rohtvee (16), E.R.(40), A.Maspuran jt.(41): täiendada: 1. Riigivanema valimistega

T.Käbin (57): § 47 Rahvas teostab riigivõimu:

- 1) Riigikogu valimisega;
- 2) Vabariigi presidendi valimisega;
- 3) rahvahääletusega.

§ 48 T.Käbin (57): Hääleõiguslik on Eesti Vabariigi kodanik, kes on saanud kaheksateist aastat vanaks.

Hääleõiguslikud ei ole kodanikud, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks.

§ 49 T.Käbin (57): muuta eelmise § viimaseks lõikeks järgmises sõnastuses: Seadusega võidakse piirata nende kodanike osavõttu valimistest, kes on kohtu poolt süüdimõistatud ja kannavad vabaduskaotuslikku karistust kinnipidamiskohtades.

§ 49 A.Leps, PM 28.12.1991: Kas on õige, et arestikambris olev isik kaotab automaatselt hääleõiguse?

§ 50 T.Käbin (57): § koht on ptk.-s "Seadusandlus".

IV PEATÜKK

§ 52 H. Grabbi RH 30.12.1991.: Nõrga riigipeaga süsteem koos proportsionaalsete parteivalimistega oleks suur eksitus.

Laskurkorpuse veteranid (1). Pärnu majaelanikud (2). Riigikogu valida viieleks aastaks.

(6) Riigikogu koosseis maksimaalselt 80 saadikut

V.Mihhailov (35): välja proportsionaalsuse põhimõtte. T.Käbin (57): jätta välja lg.2.

lg.3 sõnastada: Riigikogu valimise korra määrab Riigikogu valimisseadus (siinjuures rõhutades: 1) loobuda sõnastusest "sätestab", aga ka "varemalt" - vt. § 54 jt. ning 2) iga kord, kui see on võimalik, tuua ka seaduse nimetus).

§ 53 T.Käbin (57): Riigikogu liikmete volituste alguse ja lõpu ajaks lugeda mitte Riigikogu esimese istungi kokkutulemine, vaid valimistulemuste väljakuulutamine.

§ 54 T.Käbin (57): jätta välja - see valimisseaduse küsimus.

ON "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): lg.2 sõnastada järgmiselt: Riigikogu ennetähtaegsed valimised määratakse Presidendi poolt, kui Riigikogu liikmete enamus on vastu võtnud otsuse oma tegevuse ennetähtaegsest lõpetamisest.

§ 55 H.Lindmäe (46): saadik vähemalt 25 aastat vana.

ON "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): peale sõnu "võib kandideerida" - lisada "teovõimeline".

§ 56 A.Maspuran jt.(41): lg.2 lisada: Riigikogu liikmed ei tohi olla üheski riiklikus ametis ega kuuluda tulunduslike ettevõtete juhatusse või nõukogusse.

I.Rooni (64): tuleb täiendada mõttega: Riigikogu istungitest arvestatava põhjuseta aasta jooksul korduvalt puudunud saadiku asemele tuleb asendusliige. Kuhu jääb töödistsipliin!

§ 57 ÜRRE (60): p.9 vajalik oleks täpsustus, kelle ettepanekul.

§ 58 E.Saar (39): valijaskond peaks saama oma valitud saadikuid tagasi kutsuda.

§ 59 Pärnu majaelanikud (2): Täiendada: Riigikogu liige ei tohi kuuluda tulundusliku ettevõtte juhatusse ega nõukogusse.

T.Käbin (57): siin peaks olema fikseeritud ka keeld täita tulunduslike ühingute ning liitude juhatuse või nõukogu liikme ülesandeid, kuigi ehk arvatakse, et selle probleemi lahendab seadus: Mis aga on siin olulisem - kui tasu võib muuta ainult Riigikogu järgmise koosseisu kohta, siis vähemalt lähiaastail toimuvad valimised 3 - 4 korda aastas.

§ 62 T.Käbin (57): Riigikogu juhataja ning juhataja asetäitjad tuleb valida Riigikogu volituste ajaks, mitte üheks aastaks.

§ 63 A.Lang, RH 3.01.: Laskurkorpuse veteranid (1). Pärnu majaelanikud (2), V.Erm (52): Riigikogu kvorum liiga väike. Erakorralisel istungil peaks kvorum olema 2/3 Riigikogu koosseisust; (veteranid).

Pärnu majaelanikud (2): Sõnastada: Riigikogu on otsustusvõimeline, kui korralisel istungil on kohal vähemalt pool ja erakorralisel istungil üle poole tema koosseisust.

U.Rohtvee (16), ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikugrupp (58): ... kohal vähemalt üle poole ja erakorralisel istungil üle kolmveerandi koosseisust.

Kikas (17), E.R.(40), ÜRRE (60): ... korralisel istungil kohal vähemalt pool ja ...

H.Lindmäe (46): ... korralisel vähemalt pool ja erakorralisel 2/3 saadikuist.

I.Rooni (64): ... Korralisel istungil kohal üle poole ja erakorralisel vähemalt 4/5 Riigikogu koosseisust.

§ 66 J.Hirvonen (37): sõnastada järgmiselt: Riigikogu aktid võetakse vastu poolthääle enamusega ja vähemalt "N"

69
poolthäälega, kui põhiseaduses ei ole sätestatud teisiti...

J.Järvine (54): Riigikogu asemel Parlament.

V PEATÜKK

§ 71 ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikugrupp (58): p.3 sõnastada järgmiselt: määrab Riigikogu uue koosseisu korralised ja ennetähtaegsed valimised vastavalt põhiseaduse § -le 54.

§ 72 A.Leps, PM 28.12.1991, A.Lang, RH 3. 01. H.Grabbi RH 30. 12.1991, Laskurkorpuse veteranid (1), Pärnu majaelanikud (2), H.Kikas (4), H.Linnuse (5), E.Purge (7), K. Mäe (8), L.Räigel (15), U.Rohtvee (16), Kikas (17), A.Kirss (18), E.Rebane jt.(32), E.K.(33), A.Must (36), E.Saar (39), E.R.(40), A.Maspuran jt.(41), H.Ader (43), I.Sooman (45), H.Lindmäe (46), V.Kits (48), M.Alev jt.(49), Rööpson (51), E.Ots (53), L.Üispuu (55), T.Käbin (57), Õigusvastaselt Represseeritute Rahvuslik Erakond (60), E.Pillikse jt.(61), L.Bernthal jt.(62), H.L.(63), I.Rooni (64).

§ 72 H.Kikas (4): Presidendi valib rahvas häälteenamuse põhimõttel. Kandidaadi ülesseadmise õigus on kõigil EV juriidilistel isikutel kui ka üksikkodanikel (tuleb rakendada kautsioni).

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): lg.3 -le lisada: terve ja teovõimeline inimene vanusega mitte vähem kui 40 ja mitte rohkem kui 60 aastat.

E.Jaaksoni (66): lg.3 sõna "võib" asemel "saab"

§ 73 lg. 3 A.Leps, PM 28. 12. 1991:

Lisada riigivanema vande tekst.

M.Alev jt.(49): Vande tekst võtta 1938 a. põhiseadusest.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikugrupp (58): esimesele lausele lisada: ja mitte, 2 tähtaega järjestikku.

§ 75 A.Palm (19): Kumb kahest asejuhatajast täidab Riigikogu juhataja ülesandeid?

V peatükk A.Lang RH 3. 01.

Eelnõu ei vasta küsimusele, millistel tingimustel ja kui suure hääleteenamusega riigivanem ametisse valitakse.

H. Grabbi RH 30.12.1991., Õigusvastaselt Represseeritute Rahvuslik Erakond (60), E.Pillikse jt.(61), L.Bernthal jt.(62):

Allutada ülemjuhataja kaudu riigikaitse selgelt presidendile. Lisada presidendile alluvusse riigi julgeolekuteenistus. Anda presidendile õigus esitada kõik riigikohtunikud ja suursaadikud, kusjuures Riigikogu saab kinnitamisest keelduda koosseisu kolmeviiendilikuise hääleteenamusega. Rajada presidendile eesistumisel kooskäiv kaitse- ja välisnõukogu. Rajada presidendile juurde ombudsman'i amet.

VI PEATÜKK

§ 81 H. Grabbi, RH 30. 12. 1991: Anda riigipeale õigus kuulutada välja uued Riigikogu valimised, kui riigikogu lükkab tagasi kolm peaministri kandidaati 60 päeva jooksul.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): lg.2 viimane lause ja lg.3 sõnastada järgmiselt: Kui ka see peaministri kandidaat ei saa enamust häältest, siis peab Riigikogu 14 päeva jooksul kinnitama ametisse iseenda poolt valitud peaministri kandidaadi.

§ 86 Kikas (17): ... kirjalikunõude esitama vähemalt

üks neljandik Riigikogu koosseisust ...

VI peatükk T.Käbin (57): pealkirjaks võiks olla: Vabariigi Valitsus, sest valitsusi on väga mitmesuguseid.

VII PEATÜKK

§ 90 T.Käbin (57): välja jätta. See tuleb lahendada seadusega, sest ka Riigikogu komisjonides võib arutamiseks olla selliseid küsimusi, mille juures võivad olla ainult komisjoni liikmed.

§ 94 A.Lang, RH 3. 01: Riigipeal peaks olema seadusandliku algatuse õigus.

Õigusvastaselt Represseeritute Rahvuslik Erakond (60): rahvale ja riigipeale tuleb kindlustada seadusandliku algatuse õigus.

§ 95 lg. 2 A.Leps, PM 28.12.1991: Kui riigivanem ei kirjuta seadusele alla, tuleb see panna rahvahääletusele. Kui rahvas on riigivanema poolt, läheb riigikogu laiali, kui riigikogu poolt, kirjutab riigivanem seadusele alla.

H.Grabbi, RH 30.12. 1991: Riigivanema veto tühistamiseks vajalik Riigikogu koosseisu kolmeviiendikuline häälteenamus.

H.Kikas (4): Ei tohi kasutada sunnimeetodit, seadus tuleb anda rahvahääletusele.

J.Hirvonen (37): sõnastada järgmiselt: Riigivanem kirjutab Riigikogu poolt vastuvõetud seadusele alla 14 päeva jooksul, arvates seaduse vastuvõtmisest, või saadab seaduse sama tähtaja jooksul motiveeritult tagasi Riigikogusse. Riigikogu võib tagasisaadetud seaduse võtta vastu muutmatul kujul uuesti. Riigikogu koosseisu häälteenamusega, mille Riigivanem kirjutab alla. (ei saada tagasi)

I.Rooni (64): lg.2 tuleks muuta: ... kui Riigikogu võtab riigivanema poolt tagasi saadetud seaduse 2/3 häälteenamusega muutmata kujul uuesti vastu, kirjutab riigivanem seadusele alla.

§ 97 T.Käbin (57), ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): jätta välja lg.2.

VIII PEATÜKK

§ 101 T.Käbin (57): vahetada kaks esimest lauset.

§ 102 H.Kikas (4): Eesti Panga presidenti ei ole vaja, dulbeerib Eesti Panga nõukogu.

V.Kits (48): kehtestada Eesti Panga nõukogu esimehe ja Eesti Panga presidendile ametiaja kestvus.

§ 109 L.Räigel (15): Kui Riigikogu ei võta riigieelarvet vastu, siis las rahvas otsustab, kas saadab valitsuse või Riigikogu erru.

T.Käbin (57): asendada 75 päeva kolme kuuga.

ÜN "Koostöö ja võrdõiguse" saadikurühm (58): § välja jätta.

IX PEATÜKK

§ 112 H. Linnuse (5), E.R.(40): Ei pea õigeks Tartu Rahulepingu sissetoomist põhiseadusesse.

K.Mäe (8): Välja jätta " ... ja teiste riikidevaheliste

70
piirilepingutega".

Kikas (17): Eesti maismaa piir on määratud riikidevaheliste piirilepingutega. Eesti õhupiir

E.K.(33) Eestile ei ole vaja Narva taguseid venelasi omadele veel lisaks.

T.Käbin (57): § välja jätta.

§ 113 R.Müllerson: Lisada lg. : Eesti Vabariigi välislepingud on kohustuslikud kõigile riigiorganitele, ühiskondlikele organisatsioonidele, juriidilistele ja üksikisikutele.

X PEATÜKK

§ 114 K. Mäe (8) EV-s aõalise elamisloaga viibivad teiste riikide kodanikud on kohustatud osa võtma päästeteenistusest ja asendusteenistusest.

§ 117 H.Lindmäe (46): presidendil peab olema õigus ainuisikuliselt määrata ametisse kaitseväge ülemjuhataja.

X peatükk A.Leps, PM 28. 12 1991: Peatüki sisu ja mõte väheütleb ja arusaamatu.

T.Käbin (57): vajab terminoloogilist ja redaktsioonilist täpsustamist.

XI PEATÜKK

§ 122 ja 123 T.Käbin (57): samad asjad tuleb öelda lühemalt ja selgemalt.

§ 123 H.Kikas (4):

Sõnastada: 1) Kõigi EV territooriumil asuvate asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide majanduslikku tegevust vastavalt kehtivale seadusandlusele.

2) Kõigi EV territooriumil asuvate asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide rahaliste vahendite ning materiaalsete väärtuste kasutamist ja säilimist.

XII PEATÜKK

XII peatükk Laskurkorpuse veteranid (1): Välja jätta. Jälle üks muidusööja koos oma kooskonnaga Toompeal.

T.Käbin (57): tuleb märkida, et kohtunikud nimetatakse ametisse eluaegselt, kuid mitte kauemaks kui 65-nda eluaasta täitumiseni. Ära jätta pikk jutt nende vabastamise alustest.

Palju täpsemini on vaja piiritleda, kuidas kohus tegelikult kaitseb inimeste õigusi.

XIII PEATÜKK

§ 132 EV PA VI toimkond (59): asendada lg.2 sõna "kohtule" sõnapaariga "pädevale organile".

§ 137 A.Palm (19): Ebaselge on erikohtute ja erakorraliste kohutute omavaheline mõiste.

§ 139 V.Kits (48): kehtestada Riigikohtu esimehe vanusepiir.

§ 141 A.Leps, PM 28. 12. 1991: On lubatud, et õiguskantsler kui riigipea juures olev ametiisik, oleks seotud kohtute tegevusega.

XIV PEATÜKK

§ 146 Nimi loetamatu (3): Anda valimisõigus ainult kodanikele, sõnastades paragrahvi järgmiselt: Hääleõiguslik on kohaliku omavalitsuse valimisel seadusega sätestatud tingimustel Eesti Vabariigi iga kodanik, kes on vastava kohaliku omavalitsuse naa.alal elanud vähemalt ... aastat.

H.Kikas (4): Anda valimisõigus ainult kodanikele, sõnastades paragrahvi järgmiselt: Hääleõiguslik on kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kõik EV kodanikud, kes on saanud 18 aastat vanaks ja elavad püsivalt vastava omavalitsuse maaalal.

K.Mäe (8): Asendada: ... elab vähemalt kümme aastat

§ 148 L.Räägel (15): Las rahvas otsustab ühistu põhimõttel, mida nad endale ehitavad ja kui andekaid arste ja õpetajaid oma lastele soovivad.

Kirss Aleksander (1): Ei ole näus, et kohalik omavalitsus võib kehtestada ja panna peale koormist.Kogu Eesti Vabriigis peaksid kehtima ühtsed makdus ja koormised.

H.Metsvahi (50): XIV ptk. välja jätta.

XV PEATÜKK

§ 150 K. Mäe (8): ... on vähemalt kolmandikul ...

H.Lindmäe (46): algatamise õigus on vähemalt poolel Riigikogu koosseisust.

M.Alev jt.(49), Õigusvastaselt Represseeritute Rahvuslik Erakond (60): põhiseadust saab muuta ka rahvaalgatuse korras.

ÕRRE (60): riigipeale peab andma põhiseaduse muutmise algatamise õigus.

L.Bernthal jt.(62): põhiseadust ei tohi ilma rahvahääletusega muuta.

§ 152 K. Mäe (8): Asendada: ... kui selle poolt on vähemalt pool Riigikogu koosseisu.

XV peatükk A.Leps, PM 28. 12. 1991: Rahval peab olema õigus põhiseadust muuta rahvaalgatuse korras.

*** E.Rebane jt. (32): Peaministri peab valima rahvas.

*** H.Kikas (4): Riigikogu liikmed, volikogude liikmed ja omavalitsuste töötajad ei tohiks kuuluda mingisuguste organisatsioonide, aktsiaseltside ja igasuguste asutuste koosseisu.

*** Perek. Offmann jt. (14): 1) Kõigil püsielanikel peab olema võimalus valida rahvaesindusorganitesse nende huve esindav saadik.

2) Kõigi haldustasemete valitsusorganite kõrval peab olema rahvaesindusorgan, mille kohustus on tagada valitsemisorganite tegevus maa ja rahva huvides.

3) Kõigil rahvaesindajatel on kohustus toimida nende poolt esindatavate inimeste ja piirkondade vajaduste huvides ja nad vastutavad selle eest.

4) Eesti Vabariigi riigijuhtimise funktsiooniks peab olema oma riigi, selle elanike, looduse ja kultuuri, samuti Eesti rahvuse säilimise, normaalse toitmise ja arengu tagamine. Nende

funitsioonide täitmine tuleb teha riigi juhtorganitele ja juhtidele kohustuslikuks.

*** Kikas (17): Tuleks kaaluda piiratud koosseisuga Riiginõukogu loomist, mis asuks tegevusse koheselt sõjaseisukorra või erakorralise seisukorra väljakuulutamisel.

*** H. Grabbi, RH 30. 12. 1991, Pärnu majaelanikud (2), H.Kikas (4), (6), A.Palm (19), K.Rand (34), A.Must (36), H.Kirss (42), K.Rõngelep jt.(44), I.Sooman (45), H.Lindmäe (46), A.Läänesaar (47), M.Alev jt.(49), Rööpson (51), E.Ots (53), J.Järvine (54), T.Käbin (57), Õigusvastaselt Represseeritute Rahvuslik Erakond (60), E.Pillikese jt.(61), L.Bernthal jt.(62): Võtta riigipea nimetuseks "riigivanema" asemele "president".

Laskurkorpuse veteranid (1): Toetavad riigivanema nimetust.

*** H.Kikas (4): Kasutada mõistet "Eesti Vabariigi kodanik".

*** R. Rimmel (11): Liiga palju võõrsõnu, kasutada rohkem sünonüüme.

Arvamused ja kommentaarid:

§ 35 A.Leps, PM 28. 12. 1991: Sõnastus on ülbe.

§ 52 lg. 2 A.Leps, PM 28. 12. 1991: Jumala pärast, mida see tähendab?

§ 59 Laskurkorpuse veteranid (1): Jälle pihku mandaat spekulatsiooniks ja eesti rahva vere imemiseks.

Võimalikud vastuolud

§ 46 ja § 146 on vastuolus: kõrgeima riigivõimu teostamisel, osalevad mittekodanikud. Ants Lang, RH 3. 01.

Küsimused, mis väljuvad põhiseaduse raamidest:

A.Leps, PM 28. 12. 1991: Keda mõeldakse "Eesti rahva" all, kes võtab vastu põhiseaduse?

Laskurkorpuse veteranid (1): Kes võtab vastu põhiseaduse, kui ei ole veel kodanikkonda?

Pensionärid peaksid saama isikutunnistuse tasuta.

Kodakondsust ei tohiks anda kergekäeliselt.

E.Saar (39): saadikute registreerimine Riigikogusse ainult kautsioni vastu. (ja parem kui valuutas)

Muud ettepanekud

A.Õunapuu (10): Rahvaarutelul pakutavad parandused tuleb läbi vaadata kellelgi muul kui eelnõu koostajail endil.

Perekond Marmor (11): Põhiseaduse palume Ülemnõukogus vastu võtta nii, nagu ta on esitatud ajalehes.

L.Räägel (15): Vastavalt §-le 1 on riigivõimu kandja rahvas, järelikult tuleb kõigepealt rahvalt referendumil küsida, kui palju on nad nõus riigile jagamiseks raha teenima.

ÜRRE (60): Riigivanema, peaministri jt. kõrgete riigitegelaste kohtumõistmiseks peaks olema Riigikohtu juures vandekohus.

Eesti Pensionäride Liit (67): EV Põhiseaduse Assamblee moodustamise kord ei vasta EV 1938.a. põhiseaduse 14 ptk. nõuetele ja oma loomult on ebaseaduslik. Nõuame EV põhiseaduse muutmist 14 peatükis sätestatud korras.